

Podcastrecensie: Meneer van Dale

21-02-2023 11:00

Als de Dikke van Dale kon praten, zou hij de stem van Van Dale-uitgever Jaap Parqui kunnen hebben. Serieus, ietwat nasaal en stijfjes, zoals je je bij een leraar wiskunde of klassieke talen zou kunnen voorstellen. Parqui presenteert sinds 2021 de podcast Meneer van Dale en laat zijn stem dus volop horen. In deze podcast draait het om taal. Parqui praat met taalfanaten en deskundigen over hoe we ons uitdrukken, de invloed van taal op hoe we denken en ons uitdrukken. In elke aflevering staat een vraag centraal, zoals: **Wat is begrijpelijke taal? Waarom zijn taalregels belangrijk? Waarom zou je als leerling woordenboeken gebruiken, terwijl je ook Google kunt gebruiken?**

Vragen die interessant genoeg zijn om eens te gaan luisteren. En dat is in het inmiddels enorme woud van podcasts met vlotte praters en gelikte jingles aanvankelijk even wennen. Meneer van Dale doet soms wat stroef en houterig aan. De podcast start met een flard opwinding; een jazzy fragment van Ella Fitzgerald (waarom een Engelse liedje bij een podcast over de Nederlandse taal?). Soms loopt de muziek op de achtergrond zachtjes door, als in een warme, bruine kroeg, maar meestal stopt hij vrij snel en steekt Parqui ernstig van wal: "Hoe moet het nou met het Nederlandse taalonderwijs?" of "Wat is begrijpelijke taal?"

Wie door de eerste indruk en de ogenschijnlijk saaie opzet heen prikt, stuit op interessante gesprekken.

Gevoelige woorden

De podcast geeft dankzij de deskundige gasten verrassende inzichten en boeiende analyses. Mooi is bijvoorbeeld het gesprek met schrijver, publicist en columnist Stephan Sanders over woke en inclusief taalgebruik. Hoe gaat de Dikke van Dale daarmee om? Hoe verandert de taal? Waarom staat het N-woord wél

in het woordenboek, terwijl we dat nu liever niet meer gebruiken? Sanders zegt daarover dat je het N-woord moet kunnen vinden in de Dikke van Dale, maar liefst wel met een bijschrijving dat mensen dat in toenemende mate een verwerpelijke woord vinden. Hij legt uit waarom hij het noodzakelijk vindt dat mensen dit soort woorden wél kunnen opzoeken in het woordenboek. Bijvoorbeeld omdat ze nog voorkomen in de literatuur of omdat ze uit een ander land komen, de taal leren en willen weten wat het woord betekent.

Educatief doel

Ook de aflevering over het tekort aan leraren Nederlands met leraar Koen van Brussel is boeiend. Van Brussel verklaart onder meer waarom het imago van de leraar slecht is en vertelt bevlogen over zijn vak.

Meer educatief is het onderwerp 'begrijpelijke taal' dat recentelijk aan bod kwam met Floor van Horen en Simo Goddijn van Bureau Taal. Zij bieden inzicht in hoe je begrijpelijker kunt communiceren, geven handige tips en vertellen waarom bedrijven en instanties daar vaak moeite mee hebben.

Hoewel een dergelijke podcast, gemaakt door een uitgever die belang heeft bij het onderwerp, ook een reclamepraatje zou kunnen worden, waakt Parqui ervoor zijn woordenboeken al te zeer te promoten. Ze komen in een korte opmerking soms zijdelings aan de orde. Als het uitgebreider gebeurt, is het om bijvoorbeeld uit te leggen hoe de nieuwste editie van de Dikke van Dale tot stand is gekomen. De podcast dient vooral een educatief en informatief doel.

Taalpolitie

Eind december stortte Philip Freriks, zich met de podcast Taalpolitie op hetzelfde onderwerp: de Nederlandse taal. Een onderwerp dat aan hem, als initiatiefnemer van het Groot Dictee der Nederlandse taal, wel besteed is, zou je denken. Op jolige wijze speelt Freriks de taalofficier van de taalpolitie en strijdt tegen 'het gespuis der taalvertreders'. Dit wordt ver doorgevoerd met boetes, het wetboek der Nederlandse taal, reconstructies van Opsporing Verzocht, een taalpolitiehond enzovoorts. Spannende muziek en vervolgens roept Freriks plechtig: "Een anglicisme is een misdrijf!" In gesprek met collega Gijs van Engelen: "Dat doe je goed, taalagent! Is er nog sprake van wederhoor, taalagent?" In elke aflevering komt een rinkelend telefoontje binnen van een vrouwelijke onderzoeker woordzaken; overdreven geacterd met hoge, opgewonden stem.

Lagere schooltoneel. Humor die de plank mis slaat. Tenenkrommend vermaak. Swiebertje revisited, om er maar eens een Engelse term in te gooien.

Wat jammer dat Philip Freriks, toch een scherpzinnig journalist, auteur en oud-nieuwslezer, dit de wereld in slingert. 'Een luchtige aanpak van een serieus onderwerp' moet hij gedacht hebben. Maar soms slaat luchtigheid te ver door.

Nostalgie

Bij een onderwerp dat draait om het koesteren van de Nederlandse taal en de teloorgang ervan, bestaat bovendien het risico dat het ontaardt in 'ouwe mensengefoeter en gemijmer', een sfeer van 'vroeger was alles beter'. Daar neigt de Taalpolitie enigszins naar. "In de boeken van voor 1970 stonden tenminste geen Engelse woorden. Lees die!" zo adviseert Freriks.

Meneer van Dale bekommert zich op een andere manier om soortgelijke thema's. Gortdroog, maar zonder de blik op het hedendaagse en de toekomst te verliezen. Geen franje en opsmuk. Het is wat het is, zoals ook de

goede, oude Dikke van Dale dat is. De podcast Meneer van Dale bewijst dat je in al je eenvoud soms maar beter een beetje saai kunt zijn (of lijken!).

Meneer van Dale

Te beluisteren via: Apple Podcasts, Google Podcasts, Spotify.

Gratis beschikbaar.

Frequentie: ongeveer elke maand.

Eerste aflevering: 29 juni 2021

Duur: circa 30 tot 40 minuten

Uitgever: Van Dale

Taalpolitie

Te beluisteren via: Apple Podcasts, Google Podcasts, Spotify.

Gratis beschikbaar.

Frequentie: wekelijks

Eerste aflevering: 21 december 2022

Duur: 15 minuten.

Kanaal: Tonny Media

Uitgever: Tonny Media